

сійним світом, що швидко розвивається. Учителі, яким подобається Інтернет і які відчують себе комфортно, використовуючи його, завжди слідкуватимуть за його останніми подіями та розробками, щоб бути наготові застосовувати та експериментувати з різними інтернет-технологіями в їх навчанні англійської мови. В АМПС, як ми бачимо з вищезазначених прикладів, причиною використання Інтернет є не тільки те, що він робить вивчення мови більш ефективним, але й те, що він може запропонувати інструменти, які імітують реальні робочі ситуації та професійне середовище, даючи студентам можливість здобути і практикувати важливі професійні навички.

### Література

1. Arnó E., Soler A., Rueda C. Information Technology in Languages for Specific Purposes: Issues and Prospects. – New York, 2006. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://books.google.com.ua/books?id=cMH76NOHHFgC&pg=PA15&lpg=PA15&dq=Arn%C3%B3,+E,+Soler,+A+and+Rueda,+C+%28eds%29+Information+Technology+in+Languages+for+Specific+Purpose s:+Issues+and+Prospects.&source=bl&ots=oM3YfSqai6&sig=W0yhifxWf7Vs3CHgywKHDnaPgKY&hl=r u&sa=X&ved=0ahUKEwin5Z2ky4nLAhUDl3IKHeXED-EQ6AEISjAI#v=onepage&q=Arn%C3%B3%2 C%20E%2C%20Soler%2C%20A%20and%20Rueda%2C%20C%20%28eds%29%20Information%20Techn ology%20in%20Languages%20for%20Specific%20Purposes%3A%20Issues%20and%20Prospects.&f=false>
2. Arnó-Macià E. The Role of Technology in Teaching Languages for Specific Purposes Courses / The Modern Language Journal. – 2012, vol. 96, p. 89-104 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1540-4781.2012.01299.x/abstract>
3. Bremner S. Collaborative writing: Bridging the gap between the textbook and the workplace / English for Specific Purposes 29. – p. 121-132. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [https://www.researchgate.net/publication/248530749\\_Collaborative\\_writing\\_Bridging\\_the\\_gap\\_between\\_the\\_textbook\\_and\\_the\\_workplace](https://www.researchgate.net/publication/248530749_Collaborative_writing_Bridging_the_gap_between_the_textbook_and_the_workplace)
4. Sørensen B., Meyer B. Serious Games in Language Learning and Teaching – A Theoretical Perspective. Digital Games Research Association (DIGRA). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.digra.org/wp-content/uploads/digital-library/07312.23426.pdf>
5. Zhong Y. A Study of Autonomy English Learning on the Internet. English Language Teaching 1/2. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [www.ccsenet.org/journal/index.php/elt/article/view/467/477](http://www.ccsenet.org/journal/index.php/elt/article/view/467/477)

**Воробйова Ж.Ю.,**  
старший викладач кафедри іноземних мов  
факультету міжнародної економіки і менеджменту  
ДВНЗ «Київського національного економічного  
університету імені Вадима Гетьмана»

### ДОСВІД ПОЛЬЩІ В РЕФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

**Анотація.** У статті здійснено системний аналіз досвіду реформ у Польщі з метою визначення міри його застосування в Україні, зокрема:

- систематизовано концептуальні підходи до реформування системи професійної освіти Польщі в контексті освітніх реформ в Європі;
- здійснено порівняльний аналіз підходів до реформування вищої професійної освіти в Польщі та Україні і внесено пропозиції щодо підвищення результативності наших освітніх реформ в Україні: використання законодавчо-демократичної моделі модернізації освіти, підвищення рівня її фундаменталізації й ролі неуніверситетського сектора вищої освіти.

**Ключові слова:** професійна підготовка, моделі професійної освіти, первинна освіта, тенденція професіоналізації освіти, моделі реформ, зміни, розвиток, удосконалення, демократично-законодавча реформа освіти.

**Abstract.** The Article “Reforming of professional education in Poland in conditions of globalization” is focused on a genesis, essence, and the main external and internal factors of constant expansion and reforming of systems of secondary and tertiary vocational training of the advanced countries at the beginning of XXI century. The example of successful economic and educational development of Poland in 1998-2015 is investigated.

*Evolution of models of reforms is analysed. It is proved that high productivity of the democracy-legislative approach has enabled Poland to transform imperfect system of base vocational training into modern sector of higher professional preparation of the European sample. Offers concerning the use of the Polish experience are resulted during performance of the National doctrine of development of education of Ukraine in XXI century.*

**Key words:** vocational training, models of vocational training, initial education, the tendency of professionalization of education, models of reforms, changes, development, improvement, democracy-legislative reform of education.

Наявні освітні системи України і розвинених демократичних країн Східної Європи сформувалися в першій половині XX століття. Вони були зорієнтовані на підготовку кадрів для виробництва індустріального типу в умовах конкуренції за світові ринки торгівлі та збуту. Але на сьогодні ці освітні системи не можна вважати «досконалими», оскільки вони не відповідають сучасним вимогам.

Для подолання виниклих суперечностей між існуючою системою освіти і необхідною постав процес реформування та удосконалення систем освіти в усіх країнах світу. Зросла потреба у застосуванні нових методів розробки реформ та їх практичного втілення.

Українськими науковцями досить ґрунтовно досліджено систему освіти найбільш розвинених країн – США, Німеччини, Великобританії, Канади Франції тощо (Н.В. Абашкіна, Л.І. Зязюн, О.І. Локшина, М.П. Лещенко, В.І. Луговий, Л.П. Пуховська, А.В. Парінов, А.А. Сбруєва, І.Г. Тараненко та ін.).

Перспективною є увага до середніх та малих європейських країн, які за останні роки досягли значних успіхів не тільки в нарощуванні валового національного продукту, підвищенні якості життя й продуктивної компетентності населення (чи «людського капіталу» нації), але й успішно реформували системи освіти у своїх країнах, впровадили нові технології навчання.

За цими критеріями об'єктом дослідження статті була обрана Польща, якій довелося подолати складні соціально-економічні проблеми, що виникли наприкінці 90-х років XX ст. зі зміною співвідношення сил у світі, втратою величезного ринку збуту в СРСР, – і в результаті в країні відбулося зниження валового національного продукту.

Успіхи Польщі за останні роки визнані усім світом. У 2014 р. вона за індексами Світового банку стала одним зі світових лідерів з використання нових «високих» технологій для нарощування людського капіталу. Виробничі й соціальні досягнення Польщі зумовлені насамперед прискоренням розвитком системи освіти, у першу чергу – сектора вищої професійної освіти. Наприкінці XX століття у Польщі було докладено великих зусиль до перетворення середньої і вищої професійно-технічної підготовки у цілісну систему, спроможну готувати висококваліфіковані кадри виробничників, педагогів, вихователів.

В Україні також поставлені подібні завдання реформування та удосконалення системи середньої спеціальної і вищої професійної освіти. Вивчення методології, теорії і практики освітніх реформ у Польщі та актуальність для України проблеми реформування освіти зумовило вибір теми дослідження «Досвід Польщі в реформуванні професійної освіти в Україні в умовах глобалізаційних процесів».

Концептуальна ідея статті ґрунтується на положенні про те, що вивчення досвіду реформування професійної освіти в Польщі в умовах глобалізації соціальних процесів в Європі і США, створення загальноєвропейського освітнього простору позитивно вплине на реформування освітньої системи в Україні.

Гіпотеза дослідження полягає в припущенні, що досвід реформи професійної освіти в Польщі досяг успіху завдяки використанню зовнішніх і внутрішніх чинників періоду глобалізаційних змін у світі, що цей досвід може бути корисним і сприятиме реформуванню професійно-технічної освіти в Україні.

Мета, предмет і гіпотеза дослідження визначили головні напрями й завдання статті:

1) проаналізувати теоретичні засади модернізації науково-освітньої системи Польщі, виявити соціально-економічні, політичні, культурні та національні чинники, що визначили успіх процесу сучасного реформування системи професійної освіти в цій країні.

2) дослідити конкретні методи реформування, які були використані для перетворення середньої спеціальної професійної освіти Польщі в професійну вищу в 1998–2015 рр.;

3) визначити можливості впровадження польського досвіду удосконалення системи освіти в практику освітніх реформ в Україні.

Джерельна база дослідження:

- концепції та практичний досвід реформ освіти в Польщі й Україні;
- аналіз наукових матеріалів з актуальних проблем освіти Польщі та України;
- нормативно-правова документація, статистична звітність Польщі та України; матеріали з'їздів та конференцій науковців й освітян.

Теоретичне значення статті полягає в тому, що вона дає змогу сформувати цілісне уявлення про рушійні сили еволюції системи середньої і вищої професійної освіти в Польщі, показати роль освіти в економічно-соціальних успіхах цієї країни останніх років, а також внести в освітній простір України інформацію про хід і результати реформ освітньої системи Польщі.

Практичне значення статті полягає в тому, що її зміст і висновки є обґрунтованою й цілісною системою ідей для удосконалення теорії й методології реформування сучасної системи вищої освіти України, особливо для сектору закладів I-II рівнів акредитації з урахуванням всього комплексу внутрішніх та зовнішніх чинників для осмислення сучасного стану освітняських реформ, а також для прогнозування їх результатів в майбутньому.

Найпростіший варіант підходу до змін в освітньому процесі спостерігався на початку формування великих державних систем, коли їхня структура була простою, кількість закладів невеликою, ціллю ж навчання було надання основ грамотності. В умовах граничної простоти системи освіти зміни відбувалися після одноосібного рішення вищого державного керівника (царя в Росії, короля чи імператора у Франції, канцлера в Пруссії та ін.). У подальшому підпорядковані структури виконували накази так само, як діяли б інші системи – оборони, транспорту, торгівлі тощо.

Другим за складністю варіантом підготовки і проведення освітніх реформ можна вважати плановий централізований підхід, який широко використовувався в СРСР упродовж всіх років його існування (приклад – прискорена ліквідація неграмотності). Жорстка тоталітарна й цілковито централізована система управління зробила єдино можливим вертикальний варіант, так зване «лінійне» планування реформ за схемою «згори-донизу».

Відзначено, що в країнах Східної Європи сформувався стандарт організації й втілення систем освіти шляхом прийняття колективних урядових рішень:

- 1) ініціативи нового складу уряду;
- 2) прийняття плану дій парламентом;
- 3) створення органу чи комісії з проведення реформи й акумуляції пропозицій;
- 4) розробки планів з розраховуванням ресурсів;
- 5) затвердження планів вищими органами;
- 6) втілення з урахуванням моніторингу його результатів.

Успішними були не більше 8-10% всіх спроб. Головна причина такого невисокого результату досягнення цілей змін та удосконалення освіти – старі підходи й методи, надмірне захоплення адмініструванням і відмова від розширення соціальної бази реформ через залучення всіх освітян і широких мас населення.

Нові економічні умови разом з явищем демократизації всього суспільного життя стимулювали перехід до принципово нових підходів в освітньому плануванні та під час здійснення реформ. Багато розвинених країн почали розробляти моделі інформаційного суспільства.

Саме цю модель обрали у Польщі наприкінці 90-х років XX століття, коли виникла необхідність значного оновлення та удосконалення середньої і професійної освіти. Здійснено порівняння польської моделі з моделлю США, яку використала Польща в 1998–2002 роках під час спроби осучаснити школу.

Реформи більшості складових частин системи освіти Польщі вивели їх на вищий рівень якості, сприяли соціальному й економічному прогресу країни, що можна прослідкувати, розглянувши процеси й стан секторів середньої та вищої освіти. Вже на початку XXI ст. загальна кількість студентів відносно рівня 1998 року в університетах збільшилася в 40 разів. Якщо ж врахувати інші вищі навчальні заклади, то в 100 разів. Це – показник, якого досягли дуже мало інших країн. Стан системи вищої освіти: типи закладів, особливості навчального процесу, комплекс дипломів, шляхи отримання найвищих професійних кваліфікацій – розглядається в ракурсі подальшого розвитку та удосконалення вищої школи Польщі. Поглиблення європейської інтеграції й посилення впливу глобалізаційних процесів доводять, що досвід Польщі має цілий ряд пріоритетів порівняно з іншими освітніми моделями.

Детальний аналіз розвитку системи професійно-технічної освіти в Польщі допомагає розкрити її особливості за достатньо тривалий період. Головна увага була приділена процесу ви-зрівання планів розвитку всієї системи професійної освіти Польщі на початку XXI ст. і ролі

Міністерства освіти країни в створенні передумов для їх перетворення в реальні схеми трансформації середньої професійної освіти у вищу.

У досягненні успіху професійних світових реформ вирішальну роль відіграли такі фактори:

- широке використання законодавчих важелів і засобів протистояння до можливих супротивників реформ;
- для зниження ризику шкоди від помилкових кроків на початковій стадії планування реформи було застосовано проведення експериментів обмеженого обсягу з наступним аналізом їх результатів і внесенням коректив у загальну схему й алгоритми втілення планів та шляхи досягнення суспільно важливих цілей.

Рівень середньої професійної освіти передбачає надання основ фахових дисциплін з нескладними функціями секретаря чи продавця. Для цього розроблені спеціальні програми. Вони відрізняються від класичних університетських не лише меншою тривалістю, але й виразною орієнтацією на виконання професійних функцій.

Серед європейської практики забезпечення якості вищої освіти зі значним охопленням молоді цим типом оцінювання Польща використала досвід Фінляндії та Нідерландів, де урядові органи відмовилися від детального інспекторського контролю, використавши систему розширення автономії.

У Польщі реформи виявилися значно результативнішими, оскільки точніше прогнозовані світові зміни ринків праці й торгівлі, перспективні зони концентрації національних ресурсів, залучені більші кошти й використана найновіша – законодавчо-демократична – модель реформи.

Аналіз фактів досліджуваної проблеми дозволяє зробити узагальнюючі висновки.

1. Реформування системи освіти Польщі базувалося на тенденціях змін в розвитку освіти країн Європейського Союзу.

2. Причинами модернізації професійної освіти Польщі стали економічні фактори, пов'язані з розпадом соціалістичного табору і ринку збуту товарів з низькими вимогами до технології виробництва, що примусило Польщу шукати нові ринки збуту в Західній Європі, що вимагало повної перекваліфікації робітників і перебудови виробництва. Це завдання могло бути виконано лише за умови надання повноцінної вищої професійної освіти в стислі терміни. Успіх професійно-технічної реформи Польщі був забезпечений застосуванням найновіших високих технологій виробництва й масової підготовки працівників, спроможних виготовляти й застосовувати мікроелектроніку.

3. Реформи виявилися успішними внаслідок достатніх ресурсів, застосування законодавчого шляху впровадження реформ, введення проміжного експериментального етапу, який допоміг керівникам виявити, що саме необхідно змінити й удосконалити в початковій схемі реформ. Остаточне перетворення середньої спеціальної освіти у вищу підвищило якість і виробничі можливості працівників сфер промисловості й сервісу Польщі, прискорило збільшення валового національного продукту й вивело країну на перше місце у світі щодо використання новітніх технологій у наращуванні людського капіталу – продуктивної компетентності всього активного населення.

4. Для підготовки фахівців різних рівнів і профілів була введена багаторівнева система професійної освіти. Особлива увага приділялася технічній підготовці за спеціальними програмами для випускників середньої і вищої школи з вивченням курсів спеціальностей у таких галузях, як комп'ютерний дизайн, виробничі процеси за допомогою комп'ютера, робототехніка, зварювальна технологія й автоматизація виробництва з виданням диплома, який відповідає українському «молодшого спеціаліста». Програми політехнічних інститутів відрізняються від програм класичних університетів не лише меншою тривалістю, а й виразною орієнтацією на виконання професійних функцій та формування виробничої компетентності, набування навичок організатора і управління.

5. Важливим висновком у статті є те, що досягнення в розвитку професійної освіти в Україні могли б бути вищими у разі використання польського досвіду здійснення реформ через впровадження експерименту обмеженого обсягу з подальшим коректуванням всієї реформи. Доцільно використати різні аспекти досвіду Польщі щодо створення закладів нового типу (АМК–інститутів), ліквідації чи реформування існуючих закладів, змінення програм та термінів підготовки, впровадження дистанційного навчання, підвищення якості дипломів професійних закладів, модернізації і розширення всього сектора вищої освіти. Використання інформації про позитивні аспекти реформування польської та інших зарубіжних систем освіти сприятиме прискоренню подолання проблем в українській освіті.

## Література

1. Василюк А., Ляшенко Л. Нові підходи до планування і реформування освіти (зарубіжний досвід) // Освіта і управління. – 2002. – Т. 5. – № 1.
2. Гриневич Л. Децентралізація управління освітньою системою (на прикладі Польщі) // Освіта і управління. – 2004. – Т. 7. – № 3–4.
3. Євтодюк А. В. Синергетика і освіта XXI століття // Освіта і управління. – 2002. – Т. 5. – №3. – С. 127-135. (0.3авт.арк)
4. Коваленко О. Концептуальні зміни у викладанні іноземних мов у контексті трансформації іншомовної освіти // Іноземні мови в навчальних закладах. – Педагогічна преса, 2003.
5. Корсак К.В. Причини і наслідки світової тенденції професіоналізації вищої освіти // Проблеми освіти: Наук.-методичний збірник. зб. (Місто): – 2002. – Вип. 28. – С. 211–219. (0.3 авт. арк.)
6. Ляшенко Л.М. Освіта XXI століття: тенденція професіоналізації // Вища освіта України. – 2002. – № 1(3). – С.82–87.
7. Raport na temat polityki edukacyjnej w Polsce. Warszawa, 1998 - 2015.
8. Swiderski E. Juzzaroknowamatura // NowaSkola. 2001. # 5.

**Друзь Ю.М.,**  
кандидат педагогічних наук,  
доцент, завідувач кафедри іноземних мов  
факультету маркетингу  
ДВНЗ «Київський національний економічний  
університет імені Вадима Гетьмана»

### ПОЗИТИВНА МОТИВАЦІЯ ЯК УМОВА ПІДВИЩЕННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ДІЛОВОЇ ГРИ ПРИ ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ ДО ІНШОМОВНОГО СПІЛКУВАННЯ

**Анотація.** В статті розглядається вплив позитивної мотивації на підвищення результативності ділової гри при підготовці студентів до іншомовного спілкування. Розглянуто різні види мотивів, відображених в психолого-педагогічній літературі. Окреслено групи мотивуючих чинників, які сприяють створенню стійкої позитивної мотивації до вивчення іноземної мови.

**Ключові слова:** ділова гра, мотив, позитивна мотивація, мотивуючі чинники

**Abstract.** The article deals with the influence of positive motivation on the effectiveness of a business game in the process of preparation of students for the communication in a foreign language. Various kinds of motives represented in psychoeducational literature were reviewed. The groups of motivating factors which contribute to the creation of positive motivation for learning foreign languages were outlined.

**Key words:** business game, motive, positive motivation, motivating factors.

Ділова гра як засіб підготовки студентів до іншомовного спілкування передбачає імітаційну модель різних видів комунікації і чинників, що забезпечують результативність спілкування: мотиви й цілі учасників комунікативної ситуації; їх соціальні ролі; психологічний клімат спілкування, стратегію і тактику комунікативної поведінки. Різні варіації цих чинників дозволяють процес підготовки студентів до іншомовної комунікативно-професійної діяльності наблизити до природного спілкування. У комунікативно-ігровій ситуації на перший план виступає вирішення ігрового завдання, а мовний матеріал служить засобом досягнення поставленої мети. У діловій грі іноземна мова виступає інструментом професійного спілкування. Причому в процесі використання ділової гри в навчанні студентів іншомовного професійного спілкування потрібно враховувати її багатофункціональність. Так, О.О.Вербицький особливо виділяв мотивуючу функцію ділової гри. Він зазначав, що в комунікативно-ігрових ситуаціях переплітаються різні види мотивації: результативна, процесуальна, соціальна, професійна, пізнавальна і мотивація досягнення [3, с.74]. На його думку, у діловій грі діяльність її учасників свідомо вмотивована, оскільки вони здійснюють лише ті дії, які є значимими за змістом. Причому зміст гри відповідає практичним інтересам студентів, що забезпечує єдність мотивів і діяльності.

В психолого-педагогічній літературі під мотивацією розуміють всі типи спонукання, що визивають активність людини. Мотивація поєднує в собі цінності, ідеали, переконання, спрямованість, потреби, інтереси, бажання тощо. В системі професійної підготовки студентів домінують такі мотиви, як усвідомлення соціальної значущості і особистої зацікавленості у